

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

31 березня – 2 квітня 2021 року

Том 1

ХАРКІВ
2021

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-617-7886-20-3

Редакційна колегія:

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Твердохліб Т. С. – д-р пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лазарєва О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Дейниченко Г. В. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол №2 від 10.03.2021 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Мітра», 2021. Т.1. 313 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-617-7886-20-3

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021

Машкіна Л. А.	
Інноваційні технології у закладах вищої освіти: сучасний вимір	213
Мельникова О. В., Гвоздій С. П.	
Використання інтерактивних технологій на уроках основ здоров'я	216
Невельська-Гордєєва О. П.	
Педагогічні аспекти тестування загальних навчально-правничих компетентностей	219
Попова О. В., Дейниченко Г. В., Жуков В. П.	
Технологія оцінювання рівня інноваційності закладу загальної середньої освіти	223
Прусак Ю. В., Прусак О. Р.	
Особливості застосування інформаційних технологій у підготовці майбутніх дизайнерів	226
Рогульська О. О.	
Підвищення мотивації майбутніх учителів іноземних мов до професійної діяльності на заняттях з англійської мови	230
Сівковська Г.О.	
Індивідуальна освітня траєкторія розвитку молодших школярів	234
Ткачов С. І., Ткачов А. С.	
«Студентське портфоліо» як засіб підвищення рівня навчальної мотивації студентів	237
Трухан Г. В.	
Інновації в педагогічній освіті Норвегії: інтеграція науки та практики	241
Тютюнник В. В., Савченко В. В., Васильєва С. О.	
Проблема впровадження інноваційних технологій в освіті	244
Харківська А. А.	
Розвиток полікультурної освіти – сучасний тренд педагогіки	247
Штефан Л. В.	
Інтелект-карти як основа діяльності в сучасному інформаційному просторі	250
Юровчик В. Г.	
Використання інноваційних технологій на уроках географії	254
Юрченко В. В.	
Сучасні технології навчання іноземної мови: поняття, різновиди, ефекти застосування	257
Секція V	
Актуальні проблеми освіти дорослих	261
Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В.	
Професійне навчання дорослих у корпоративних університетах США	261
Бохонкова Ю. О., Савельєва Є. О.	
Організаційно-психологічні умови формування психологічної готовності керівників банківських установ до управління персоналом	265

ІННОВАЦІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ НОРВЕГІЇ: ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Трухан Г. В.

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

У тезах розглянуто сучасні інновації в педагогічній освіті Норвегії, розкрито поняття супервізор, супервізія, її мета, функції та значення для молодого спеціаліста. Зазначено специфіку роботи програм педагогічного супроводу. Зроблено висновок про важливість норвезької практики супроводу молодих педагогів та педагогів – студентів на початку трудової діяльності та під час практики, більш досвідченими спеціалістами.

Ключові слова: *система педагогічної освіти Норвегії, наставництво, супервізія, супервізор, майбутні вчителі.*

The modern innovations in pedagogical education of Norway have been considered in the article. The concepts of “supervisor” and “supervision”; its purpose, functions and significance for the young specialist have been identified. The specifics of the work of pedagogical support programs have been indicated. The conclusion about the importance of the Norwegian practice of accompanying young teachers at the beginning of the work and and students teachers by more experienced professionals has been made.

Keywords: *system of pedagogical education in Norway, mentoring, supervision, supervisor, future teachers.*

Реформи, що відбуваються у вітчизняній педагогічній освіті сьогодні, потребують вивчення та врахування міжнародного досвіду. Безсумнівний інтерес представляють моделі педагогічної освіти Норвегії, яка в 2018 році, за даними ООН, стала країною з найвищим рівнем життя в світі, продемонструвавши високий індекс людського розвитку (ІЛР), одним критерієм якого, є рівень освіти. Слід зазначити, що Норвезьке королівство також є лідером за кількістю коштів, що виділяються на одного учня, а сфера освіти країни проголошена пріоритетним об'єктом державного фінансування. Стратегію розвитку педагогічної освіти та її бюджет затверджує норвезький парламент – Стортинг [3, с.104].

Педагогічна освіта в Норвегії є важливою складовою освітньої політики держави і базується на переконаннях про те, що педагогічна культура розширює можливості для гармонізації суспільних відносин через досягнення взаєморозуміння між людьми. Саме тому, значення педагогічної освіти в цій країні розглядається в двох аспектах рівноцінно. Перший визначає забезпечення професійного становлення і високого рівня майстерності педагога, який здатний до проектування власної діяльності і творчого осмислення педагогічної ситуації в ході своєї діяльності. Другий аспект включає здатність посилювати різноманітні професійні можливості людини, які можуть бути не пов'язаними безпосередньо з навчальним процесом [3, с.106].

Система педагогічної освіти Норвегії сформувалася завдяки інтеграційним процесам, якими було охоплено Королівство наприкінці 20-го століття. Її особливості розвитку вивчали О. Ємел'янова, О. Огієнко, М. Пахомова, В. Семілетко, В. Тевлина. Однак, з огляду на динамічний процес розвитку галузі норвезької педагогічної освіти, інноваційні технології, які впроваджуються в освітній сфері країни, ще належить досліджувати.

Вивчення норвезького досвіду реформування педагогічної освіти може сприяти розробці нових підходів до підготовки вітчизняних фахівців.

Мета цієї публікації визначається у розкритті інноваційних технологій практичного компоненту педагогічної освіти Норвегії.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що пріоритети фахової підготовки норвезьких педагогічних працівників спрямовані, по-перше: на підготовку фахівця-дослідника, здатного самостійно розробляти і безпосередньо проводити дослідницьку та експериментальну роботу, включаючи аналіз отриманих результатів і власну рефлексію. По-друге: у процесі фахової підготовки перевага надається практичній підготовці, характерними ознаками якої є неперервність, комплексність, тривалість [4, с. 21].

На останніх курсах педагогічних закладів Норвегії педагогічна практика проходить безпосередньо в освітніх закладах та передбачає виконання проектів. Велике значення надається кураторству майбутніми та молодими педагогами [4, с. 34].

Норвезький науковець Ейвінд Несс Хольм зазначає, що перехід прямо з університету до того, щоб стати вчителем і керувати класом, спілкуватись з батьками учнів, може бути важким переходом. Навчання надає майбутнім педагогам хороші умови для того, щоб стати кваліфікованими фахівцями, але деякі аспекти роботи найкраще засвояться, коли вони почнуть працювати [3, с. 34]. Для поліпшення цього процесу у 2003 році в країні була запроваджена Мережа кураторства молодими вчителями. Мета полягала в сприянні поширенню інформації та досвіду [3, с. 16]. Наслідком розвитку цього напрямку стала, складена Норвезьким управлінням освіти і навчання (SINTEF), схема супервізії для молодих педагогів, мета якої – наставництво [3, с. 23].

Слід зазначити, що в загальному розумінні «супервізія» (від *supervidere* – оглядати зверху), являє собою один з методів теоретичного і практичного підвищення кваліфікації фахівців. Ця форма роботи отримала розвиток у психотерапії і клінічній психології. У свою чергу, супервізор – досвідчений експерт (який має досвід роботи та отримав додаткову освіту), допомагає початківцю систематично бачити, усвідомлювати, розуміти й аналізувати свої професійні дії і свою професійну поведінку [1, с. 12].

Відносно педагогічної сфери норвезькими вченими супервізія розглядається як:

- цільовий захід, що характеризується як структурою, так і розвитком, при якому наставник несе додаткову відповідальність за якість розмови;
- формальний процес відновлення відносин і педагогіки, спрямований на посилення майстерної компетентності фокусованої людини за допомогою діалогу, заснованого на гуманістичних цінностях і знаннях;

- процес навчання, який відбувається між двома або більше людьми для створення сенсу, нового розуміння і можливих варіантів дій в професійному контексті [4, с.42].

Науковець Пер Амундсен відзначає, що супервізорська практика, будучи новим компонентом професійної підготовки педагогів, проходить постійну апробацію й оцінку отриманих результатів.

Проведені дослідження дозволяють вносити зміни, спрямовані як на поліпшення підготовки супервізорів, так і на саму схему супервізій освітньої сфери [4, с. 32].

Так, в дослідженнях Єви Бьєркхольт основна увага приділяється змісту супервізійних бесід між менш досвідченими вчителями та їх місцевими супервізорами. На думку дослідниці, серед найчастіших питань, з якими молоді фахівці звертаються до супервізора: співпраця з батьками, методи навчання, а також як вчителю піклуватися про учнів з особливими потребами. Отже, при підготовці експертів зазначені напрямки мають бути враховані [4, с. 56].

Одним з найбільш важливих вкладів супервізії є те, що вона дає можливість обговорити проблеми, які нові випускники в іншому випадку не порушили б у звичайній розмові з менеджером або колегою. Вона набуває актуальності, бо дає новим випускникам почуття підтримки й турботи, може сприяти правильному переходу між освітою й виробничою практикою та допомогти пом'якшити цей перехідний період і попередити можливе професійне вигорання [3, с. 27].

Отже, програми супервізій для педагогів можна вважати інноваційним надбанням педагогічної освіти Норвегії, які представляють теми для численних наукових досліджень, що мають практичне значення. Означена технологія навчання педагогів для України є новою, відповідно, малодослідженою.

Зважаючи на сучасність означеної проблеми та враховуючи вищезазначене, вважаємо що процес наставництва, здійснюваний шляхом індивідуальних і групових супервізій, дозволить молодим педагогам освоїти практичні аспекти професійної діяльності, які можуть викликати труднощі. Такий підхід буде сприяти підвищенню здатності фахівця до самоаналізу і рефлексії; пошуку власного рішення в ситуаціях, пов'язаних з професійною діяльністю; профілактиці професійного вигорання. Перспективу дослідження складає вивчення умов якісної організації супервізійних програм для педагогів.

Список використаних джерел

1. Кулаков С.А. Учебное пособие для супервизоров и психотерапевтов. СПб.: Вита, 2004. 128 с.
2. Оржеховська О. Механізми забезпечення якості шкільної освіти в Норвегії. *Порівняльно-педагогічні студії*, 2015. № 4(18) С. 103–108.
3. Når starten er god. En artikkelsamling om veiledning av nyutdannede lærere i barnehagen, grunnskolen og videregående opplæring. Utdanningsdirektoratet, 2007. 94 с.
4. Smith Odegård. Evaluering av veiledningsordningen for nyutdannede pedagoger i barnehage og skole. Utdanningsdirektoratet, 2015. 144 с.